

Wojewoda Warmińsko-Mazurski

Olsztyn, 14 maja 2026 r.

Wydział Polityki Społecznej

PS-VI.431.1.11.2026 ICH

Pan

Dariusz Falkowski

Dyrektor

Centrum Usług Społecznych

w Kurzętniku

ul. Dworcowa 8

13-306 Kurzętnik

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę przeprowadzono w Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku, ul. Dworcowa 8, 13-306 Kurzętnik. W okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli Jednostką kierował pan Dariusz Falkowski, który stanowisko Dyrektora objął z dniem 1 stycznia 2024 roku **/akta kontroli str. 1/**.

Kontrolę w trybie zwykłym przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

Izabela Chowańska – główny specjalista, kierująca zespołem inspektorów, legitymacja służbowa nr 42/2015 wydana przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego,

Marta Cichowicz – główny specjalista, legitymacja służbowa nr 34/2025, wydana przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego,

na podstawie pisemnego imiennego upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.301.2026 z dnia 26 marca 2026 r., wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Termin kontroli: Kontrolę rozpoczęto w dniu 8 kwietnia 2026 r. i zakończono w dniu 14 kwietnia 2026 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli Jednostki kontrolowanej pod pozycją nr 39.

Zakres kontroli:

- przedmiot kontroli: Opracowywanie i realizacja planu pracy z rodziną, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2025 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 oraz art. 197b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 49 ze zm.) – dalej jako ustawa wrispz, m.in. w świetle przepisu 8-18 oraz 29-31 ustawy

wrispz w związku z art. 176 pkt 3 lit. a ustawy wrispz.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Jednostki kontrolowanej w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

USTALENIA KONTROLI

W treści ustaleń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. CUS/Centrum/Jednostka/ – co oznacza: Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku,
2. Dyrektor/Dyrektor CUS – co oznacza: Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku – pana Dariusza Falkowskiego,
3. Kierownik/Kierownik ZWRiD – co oznacza: Kierownika Zespołu Wspierania Rodziny i Dziecka – panią Marzenę Szałkowską,
4. Regulamin/Regulamin Organizacyjny – co oznacza: *Regulamin Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku*,
5. asystent – co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie wrispz, zatrudnionego w Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku
6. plan/plan pracy – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 3 ustawy wrispz,
7. plan pomocy dziecku – co oznacza: plan pomocy dziecku, o którym mowa w art. 100 ust. 1 ustawy wrispz,
8. ocena – co oznacza: okresową ocenę sytuacji rodziny, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz,
9. Wykaz rodzin – co oznacza: *Wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie od 1 stycznia 2025 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych*, sporządzony przez Jednostkę,
10. Wykaz dzieci – co oznacza *Wykaz dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2025-2026*, sporządzony przez Jednostkę,
11. Gmina – co oznacza: Gminę Kurzętnik.

Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w Placówce dokumentacji (w tym dokumentów powstałych wcześniej, a mających wpływ na działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą), informacje i wyjaśnienia przekazane przez pana Dariusza Falkowskiego - Dyrektora CUS w Kurzętniku oraz panią Marzenę Szałkowską – Kierownika Zespołu Wspierania Rodziny i Dziecka, upoważnioną przez Dyrektora do składania wyjaśnień w trakcie trwania kontroli **/akta kontroli str. 2/**.

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych jednostki

Kontrolującym przedstawiono dokumenty organizacyjne, na podstawie których w okresie objętym kontrolą działało Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku, to jest:

- a) Statut Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku, przyjęty uchwałą Nr XIV/151/20 z dnia 24 czerwca 2020 r., zmieniony uchwałą Nr XXXIX/461/24 z dnia 26 lutego 2024 r. **/akta kontroli str. 3-9/**.
- b) Regulamin Organizacyjny Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku, zatwierdzony Zarządzeniem Dyrektora Centrum Usług Społecznych Nr 1/2021 z dnia 4 stycznia 2021 r.,

zmieniony Zarządzeniem Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku Nr 15/2025 z dnia 29 maja 2025 r. /**akta kontroli str. 10-36/**.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy wripsz w przypadku gdy wyznaczonym na podstawie ust. 1 tego artykułu podmiotem realizującym pracę z rodziną jest ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, w ośrodku albo w centrum można utworzyć zespół do spraw asysty rodzinnej. W toku kontroli stwierdzono, że w Centrum nie powołano takiego zespołu. W strukturze organizacyjnej CUS w Kurzętniku wyodrębniono natomiast Zespół do Spraw Wspierania Rodziny i Dziecka, a od 29 maja 2025 roku, tj. od zmiany Regulaminu Organizacyjnego, Zespół do Spraw Realizacji Zadań z Zakresu Pomocy Społecznej oraz Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej, w skład którego wchodzi asystenci rodziny. Obowiązki asystentów rodziny zawarto w *Umowach o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy* /**akta kontroli str. 37-46/**. Z uwagi na czas zawarcia umów – 28 grudnia 2017 roku, nie wszystkie z wymienionych obowiązków asystenta rodziny były aktualne. Kontrolujący zwrócili Dyrektorowi Centrum uwagę na powyższe i w toku kontroli sporządzono asystentom *Aneksy nr 1 do umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy* /**akta kontroli str. 47-48/** oraz dookreślono w nich zadania wynikające aktualnie z ustawy wripsz.

c) **Wewnętrzne procedury**

W kontrolowanej Jednostce nie funkcjonują wewnętrzne zarządzenia dotyczące organizacji pracy oraz wzorów dokumentacji prowadzonej przez asystenta rodziny, w tym zasady współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

2. Organizacyjne zabezpieczenie realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny

a) **Zasób kadrowy realizujący zadania**

W okresie objętym kontrolą oraz w dacie przeprowadzania czynności kontrolnych na stanowisku asystenta rodziny zatrudnione były 2 osoby. Na podstawie analizy *Wykazu osób zatrudnionych na stanowisku asystenta rodziny w okresie od 1 stycznia 2025 r. do dnia podjęcia czynności kontrolnych w Centrum Usług Społecznych w Kurzętniku*, stanowiącego **akta kontroli str. 49-50**, oraz umów o pracę asystentów rodziny ustalono, iż asystenci są w kontrolowanej Jednostce zatrudnieni na umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy. Z pisemnych informacji sporządzonych przez Dyrektora Jednostki, stanowiących **akta kontroli str. 51-52**, *Wykazu osób zatrudnionych na stanowisku asystenta rodziny...* oraz badanej dokumentacji wynika, iż zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy wripsz liczba rodzin, z którymi jeden asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę nie przekraczała 15 (na dzień rozpoczęcia kontroli jeden z asystentów obejmował wsparciem 13 rodzin, drugi 15 rodzin).

Dyrektor Jednostki oświadczył także /**akta kontroli str. 53-56/**, że asystenci rodziny zatrudnieni w CUS w Kurzętniku w okresie objętym kontrolą, zgodnie z zapisami art. 17 ust 3 ustawy o wripsz, nie łączyli swojej pracy z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy, ani nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę – co czyni zadość zapisom art. 17 ust 4 ww. ustawy.

Realizację planu pracy z rodzinami, które pracowały z asystentem wspierali:

- kierownik Zespołu Wspierania Rodziny i Dziecka,

- 2 psychologów,
- 4 specjalistów pracy socjalnej,
- główny specjalista pracy socjalnej **/akta kontroli str. 49-50/**.

b) Zasób instytucjonalny na terenie Gminy wspomagający realizację zadań

Na podstawie informacji przekazanej przez Dyrektora kontrolowanej Jednostki **/akta kontroli str. 57-61/** ustalono, że na terenie Gminy poza działalnością Centrum, działają instytucje i podmioty wspierające pracę asystenta rodziny i pracujące na rzecz dziecka i rodziny, m.in.:

- Placówki oświatowe (Zasadnicza Szkoła Zawodowa i Zespół Szkół w Kurzętniku, Szkoła Podstawowa Brzoziu Lubawskim i Szkoła Podstawowa w Marzęcicach),
- Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza (MDP) - organizacja działająca przy jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP),
- Zespół interdyscyplinarny i grupa diagnostyczno-pomocowa.

Jak podał Dyrektor CUS w Kurzętniku, na terenie Gminy nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego działająca na podstawie art. 18 ustawy o wripisz, *„brak placówek jest spowodowany brakiem środków na utworzenie i ich funkcjonowanie, brakiem odpowiednich lokali w gminie spełniających warunki określone w ustawie, także dużym rozproszeniem mieszkańców i brakiem odpowiedniej komunikacji”*. **/akta kontroli str. 59/**. Zajęcia w formie kół zainteresowań, organizacji półkolonii w okresie ferii zimowych i wakacji czy zajęć sportowych realizowane są na terenie Gminy przez podmioty takie, jak:

- Gminne Centrum Kultury,
- Luks Zamek Expom Kurzętnik,
- Klub Sportowy Kurzętnik,
- Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze.

Wskazać należy, że funkcjonowania placówek wsparcia dziennego nie można warunkować tylko i wyłącznie brakiem środków czy odpowiedniego lokalu. Konieczność uruchomienia takiej placówki winna wynikać z rozpoznania potrzeb w zakresie wsparcia rodziny w opiece i wychowaniu dzieci. **Gmina może prowadzić taką placówkę sama**, w tym również w strukturze Centrum, o czym stanowią art. 18 ust. 2 i art. 18c ust. 1 ustawy wripisz. W opinii organu kontroli, zważywszy na dość dużą liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (22 małoletnich), należałoby dokonać rzetelnej analizy potrzeb środowiskowych w tym zakresie i rozważyć możliwość wsparcia rodzin tą formą usług.

Na terenie Gminy nie funkcjonują rodziny wspierające.

3. Wspieranie rodzin – charakterystyka stanu na terenie Gminy

Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą 32 rodziny objęte były wsparciem asystentów rodziny, w tym 24 rodziny zostały zobowiązane do tej współpracy przez Sąd. W dacie kontroli wsparciem asystenta było objętych 28 rodzin. Nie było żadnej rodziny objętej wsparciem na mocy ustawy „Za Życiem”.

Z analizy *Wykazu rodzin* stanowiącego **akta kontroli str. 62-66** wynika, iż asystenci współpracują z 2 rodzinami, których 3 dzieci w okresie objętym kontrolą przebywało w pieczy zastępczej 3 w rodzinnej, w tym od czerwca 2025 roku 2 w instytucjonalnej).

Okres pobytu dzieci w pieczy zastępczej wynosił od 5 m-cy do 14 lat. W okresie objętym kontrolą żadne dziecko nie powróciło do rodziny biologicznej.

Na podstawie analizy *Wykazu dzieci* stanowiącego **akta kontroli str. 67-70**, ustalono, że 22 dzieci z terenu Gminy ponoszącej koszty utrzymania, przebywa w różnych formach pieczy zastępczej, tj.:

- instytucjonalnej – 1 dziecko,
- rodzinnej – 21 dzieci, w tym:
 - rodzinach zastępczych spokrewnionych – 10 dzieci,
 - rodzinach zastępczych niezawodowych – 8 dzieci,
 - rodzinnych domach dziecka – 3 dzieci.

Z 17 rodzin biologicznych, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej, 16 nie było objętych wsparciem asystenta. Powodami takiej sytuacji były:

- w 1 przypadku jeden z rodziców mieszka poza Gminą, drugi ma nową rodzinę i współmałżonek nie wyraża zgody,
- w 2 przypadkach jeden z rodziców mieszka poza Gminą a drugi jest uzależniony (1 od alkoholu i 1 od środków psychoaktywnych w stopniu uniemożliwiającym współpracę),
- w 1 przypadku choroba jednego z rodziców i zamieszkanie poza Gminą drugiego,
- w 7 przypadkach oboje rodzice mieszkają poza Gminą,
- w 1 przypadku śmierć obojga rodziców,
- w 1 przypadku brak woli współpracy u obojga,
- w 1 przypadku jeden z rodziców nie żyje, drugi uzależniony od alkoholu,
- w 1 przypadku jeden z rodziców nie żyje a drugi odbywa karę pozbawienia wolności,
- w 1 przypadku jeden z rodziców z niepełnosprawnością drugi (sprawca przemocy) mieszkający poza Gminą,
- w 1 przypadku jeden z rodziców nie żyje, miejsce pobytu drugiego nie jest znane.

Z analizy *Wykazu dzieci* wynika, że w okresie objętym kontrolą żadne dziecko przebywające w pieczy zastępczej nie powróciło do rodziny naturalnej.

4. Tryb przydzielania asystenta rodziny

Oceny wykonania przez Jednostkę zadań w zakresie opracowania i realizacji planu pracy z rodziną ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej dokonano w oparciu o analizę dokumentacji rodzin pod pozycją: 5, 11, 17, 19, 26 i 31 z *Wykazu rodzin*, które w okresie objętym kontrolą objęte były wsparciem asystenta rodziny.

a) Pozyskiwanie informacji o rodzinie

Ustalono, że informacje o tym, iż rodzina potrzebuje wsparcia asystenta pochodzą najczęściej od pracowników socjalnych, pracowników oświaty, policji oraz ze środowiska lokalnego. Jak poinformowała Kierownik Zespołu Wspierania Rodziny i Dziecka, *"...Ponadto CUS otrzymuje postanowienia sądu o potrzebie pracy asystenta rodziny z daną rodziną. Zdarzają się też sytuacje, że sami podopieczni po zmianie miejsca zamieszkania informują, że w poprzedniej gminie byli objęci wsparciem asystenta i chcą dalej z tego rodzaju wsparcia korzystać" /akta*

kontroli str. 71-72/. Informacje o potrzebie objęcia rodzin wsparciem asystenta, których dokumentację poddano analizie pochodziły:

- z Sądu – 1 rodzina,
- ze środowiska lokalnego – 1 rodzina,
- od pracownika socjalnego – 4 rodziny.

b) Procedura przydzielenia asystenta rodziny

W każdym przypadku po powzięciu informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownicy socjalni przeprowadzali wywiad środowiskowy, zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy wrispz. Procedura ta stosowana była również w przypadku rodzin zobowiązanych do współpracy z asystentem przez sąd. Analizy sytuacji rodzin, o której mowa w art. 11 ust. 2 ustawy wrispz, pracownicy socjalni co do zasady dokonywali na druku wywiadu środowiskowego **/akta kontroli str. 73-77/**. Na tym samym druku pracownik socjalny wnioskował o przydzielenie rodzinie asystenta. Wnioski o przydzielenie asystenta rodziny akceptowane były w kontrolowanej Jednostce przez Kierownika ZWRiD, który posiadał upoważnienie Wójta Gminy Kurzętnik do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie wspierania rodziny **/akta kontroli str. 78/**. Każdorazowo rodzina podpisywała też zgodę na objęcie jej wsparciem asystenta rodziny **/akta kontroli str. 79-80/**.

c) Rodziny zobowiązane do współpracy z asystentem rodziny

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą Centrum obejmowało wsparciem 24 rodziny, które Sąd zobowiązał do współpracy z asystentem rodziny. Zgodnie z informacją przekazaną przez Dyrektora kontrolowanej Jednostki *"(...) na terenie Gminy Kurzętnik nie występują rodziny posiadające wskazania do objęcia wsparciem asystenta rodziny lub zobowiązane do współpracy z asystentem rodziny na mocy orzeczenia sądu, które nie byłyby objęte tą formą wsparcia. Wszystkie rodziny wymagające wsparcia asystenta rodziny, zgodnie z rozpoznaniem potrzeb oraz posiadaną dokumentacją, są objęte wsparciem adekwatnym do ich sytuacji"* **/akta kontroli str. 81/**.

Analiza dokumentacji rodzin z wykazu pod poz. 5, 11, 17, 19, 26 i 31 wykazała, że pracownicy socjalni przeprowadzali w tych rodzinach wywiad środowiskowy, wnioskowali o skierowanie asystenta, a rodziny podpisywały zgody na współpracę.

5. Praca z rodziną objętą wsparciem asystenta i spójność działań z systemem pieczy zastępczej

a) Opracowanie, realizacja i aktualizacja planu pracy z rodziną

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, do zadań asystenta należy opracowanie planu pracy z rodziną. Plan ten, w myśl art. 15 ust. 3 ustawy, winien obejmować zakres realizowanych działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych rodziny, a także zawierać terminy ich realizacji i przewidywane efekty. Winien być opracowany z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, a w przypadku gdy dziecko umieszczono w pieczy zastępczej, we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i skoordynowany z planem pomocy dziecku.

Przed sporządzeniem planu pracy z rodziną, asystenci zatrudnieni w kontrolowanej Jednostce sporządzali dokument pn. *Ocena sytuacji rodziny*, zawierający podstawowe informacje dotyczące rodziny i jej poszczególnych członków **/akta kontroli str. 82/**. Poddane analizie plany – z Wykazu rodzin poz. 5, 11, 17, 19, 26 i 31 zawierały między innymi:

- dane rodziny i asystenta,
- datę sporządzenia planu pracy,
- cel główny pracy z rodziną,
- cele szczegółowe wraz z oczekiwanymi efektami,
- działania służące poprawie sytuacji rodziny,
- terminy ich realizacji,
- przewidywane efekty działań.

Zawierały zatem wszystkie elementy, o których mowa w ww. przepisach prawa **/akta kontroli str. 83-85/**. Plany aktualizowane były co pół roku i sporządzane były we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt.1 ustawy wripisz, co potwierdzają podpisy tych osób na dokumentach. Stwierdzono też, że plany były zindywidualizowane i dostosowane do sytuacji rodziny. Terminy realizacji działań określano przeważnie na okres obowiązywania aktualizacji planu, tj. na pół roku.

Jednakże zdarzało się, że działania były formułowane hasłowo, jako oczekiwany efekt – np. działanie pn. „*Asertywność*” **/akta kontroli str. 86/** czy „*Antykoncepcja*” **/akta kontroli str. 87/**. Kontrolujący szczegółowo omówili powyższe i udzielili instruktażu przypominając, iż działania i ich efekty powinny być określone precyzyjnie i adekwatnie do potrzeb, sytuacji i możliwości konkretnej rodziny. Wskazanie efektów działań ma pokazać rodzinie, jaka zmiana zajdzie po ich realizacji. Właściwie skonstruowany plan pracy z rodziną przeżywającą trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej jest kluczem do zmiany jej sytuacji życiowej. Dobrze sporządzony plan pracy powinien być dla niej czytelny i zrozumiały oraz zgodny z jej oczekiwaniami i możliwościami.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą na terenie Gminy funkcjonowały 2 rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej (rodzina z Wykazu rodzin poz. 5 i 19).

Na podstawie analizy dokumentacji stwierdzono, że:

- rodzinę ujętą pod poz. 19 w Wykazie rodzin objęto wsparciem asystenta od 15.04.2014 r. sporządzono plan pracy, który następnie aktualizowano. Stwierdzono, że na planie pracy oraz aktualizacjach nie odnotowywano faktu, iż zostały opracowane we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, czy też koordynacji z planem pomocy dziecku. Dzieci pochodzące z tej rodziny do czerwca 2025 roku przebywały w instytucjonalnej pieczy zastępczej, wcześniej w rodzinnej pieczy zastępczej. Na podstawie wyjaśnień Kierownika ustalono, iż „*Rodzina Państwa [tu nazwisko rodziny poz. 19 w Wykazie rodzin] wyraziła zgodę na współpracę w kwietniu 2014 r. Wówczas jako główny cel pracy z rodziną ustalono powrót małoletnich dzieci Pani [tu nazwisko matki dzieci] z pierwszego małżeństwa, [tu imiona i nazwisko dzieci] do domu rodzinnego. Plan ten został jednak zmieniony po narodzinach kolejnego dziecka (...). Depresja poporodowa, zaburzenia lękowe [tu nazwisko matki], jej złe samopoczucie uniemożliwiły regularny kontakt z [tu imiona dzieci]. (...) W*

międzyczasie pojawiło się kolejne dziecko. Pani [tu nazwisko matki] pozostawała pod opieką Poradni Zdrowia Psychicznego w (...). Niestety po narodzinach kolejnego dziecka całkowicie zaniechała kontaktów z [tu imiona dzieci], postanowiono wówczas o uregulowaniu sytuacji prawnej tych dzieci (...) i pozbawieniu matki praw rodzicielskich wobec nich. (...) Wówczas praca asystenta rodziny z rodziną Państwa [tu nazwisko rodziny] skupiała się głównie na tym, by dzieci urodzone ze związku z Panem [tu nazwisko męża matki] pozostały w tej rodzinie (...). Plany pracy z rodziną i plany pomocy dziecku były koordynowane z wychowawcą, gdy dzieci [tu imiona] zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj. w DD w (...). Obecnie oboje małżonkowie pozostają pod opieką lekarza psychiatry i wymagają leczenia farmakologicznego, Pani [tu nazwisko matki] w ogóle nie chce kontaktu ze starszymi dziećmi i nie jest w stanie samodzielnie zaopiekować się najmłodszymi synami (...) /akta kontroli str. 88-89/.

- rodzinę ujętą pod poz. 5 w Wykazie rodzin objęto wsparciem od 8.05.2018 roku, dziecko w rodzinnej pieczy zastępczej przebywa od 2015 roku, kiedy to kilka miesięcy po urodzeniu matka zostawiła je pod opieką swojej matki, a następnie w 2017 roku ze względu na pogorszenie stanu zdrowia babci, zostało umieszczone w rodzinie zastępczej u starszej siostry matki dziecka. W okresie objętym kontrolą asystent rodziny nie koordynował planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecku, jak również nie brał udziału w ocenach sytuacji dziecka. Jak wynika z dokumentacji, matka nie podejmowała starań pod kątem odzyskania opieki nad chłopcem i jego powrotu do domu rodzinnego. Spotkania, nawet przypadkowe z siostrą i pozostającym pod jej opieką synem, kończą się kłótniami, wzajemnymi oskarżeniami, itp. Na przełomie 2021-2024 roku rodzina była objęta nadzorem kuratora, natomiast od 2024 postanowieniem Sądu Rejonowego w (...) zobowiązana do współpracy z asystentem rodziny, ze względu na przebywanie w środowisku rodzinnym jeszcze jednego dziecka /akta kontroli str. 91-96/.

W poddanych analizie przypadkach nie było szans na powrót dzieci do środowiska rodzinnego, bowiem brakowało możliwości podjęcia działań skierowanych na reintegrację rodziny i powrót dzieci do domu, jednak z uwagi na brak koordynacji planów pracy z rodziną z planami pomocy dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, nie wiadomo, jakie cele zakładano w planach pomocy dziecku.

Niemniej, wskazać należy, że adnotacje w tym zakresie (powody braku koordynacji) winny być odnotowane w planach pracy z rodziną. Jak podała Kierownik ZWRiD w imieniu Dyrektora kontrolowanej Jednostki w informacji o realizacji zapisów art. 15 ust 1 pkt 2 ustawy wrispz, stanowiącej **akta kontroli str. 89**, *"(...) Wszelkie działania asystenta rodziny dokumentowane są poprzez wzajemne podpisanie planu przez stworzonego przez koordynatora pieczy zastępczej i asystenta rodziny oraz uzgodnienia dokonane telefonicznie, co odnotowane jest w notatkach i kartach pracy asystenta rodziny"*. Kontrolującym trudno było potwierdzić powyższe, gdyż w dokumentacji rodzin z okresu objętego kontrolą nie było kopii planów pomocy dziecku ani notatek z rozmów telefonicznych, czy też zapisów w „Kartach pracy asystenta rodziny” potwierdzających realizację zapisów art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy wrispz.

Przyczyną powyższej nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja i niewłaściwe zastosowanie przepisów dotyczących zasad współpracy asystenta rodziny z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz zasad koordynowania planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. Powyższe skutkowało przyjęciem do realizacji planów pracy z rodziną, co do których nie było pewności czy są zbieżne z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Nadmienić należy, że obowiązek dokumentowania pracy asystenta rodziny wynika również z art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy wrispz.

b) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji stwierdzono, że okresowe oceny sytuacji rodziny sporządzane były zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt.15 ustawy wrispz, a więc nie rzadziej niż co pół roku, a następnie przekazywane były Dyrektorowi CUS (upoważnionemu Kierownikowi), o czym świadczą, jego podpisy na ocenach. Przykładowe oceny stanowią **akta kontroli str. 97-104.**

Okresowe oceny sytuacji rodziny sporządzane w okresie objętym kontrolą zawierały m.in:

- 1) informacje o członkach rodziny,
- 2) wymienione problemy rodziny, których rozwiązania zaplanowano w planie pracy z rodziną,
- 3) analizę podejmowanych działań i metod pracy z rodziną,
- 4) opis zmian w funkcjonowaniu rodziny, jakie zaszły od ostatniej okresowej oceny sytuacji rodziny,
- 5) podpis asystenta rodziny oraz podpis Kierownika ZWRiD.

Dokonywane przez asystentów oceny miały formę opisową. Zawierano w nich opis aktualnej sytuacji rodziny, podejmowane działania na jej rzecz oraz informacje o zachodzących zmianach w jej funkcjonowaniu lub ich braku. W punkcie dotyczącym „*problemów rodziny, których rozwiązania zaplanowano w Planie pracy z rodziną*” wpisywano hasła nie zawsze odzwierciedlające istotę problemu, np. *konsultacje z pedagogiem, kuratorem, samoakceptacja /akta kontroli str. 99/, czy kreatywne formy rozładowywania emocji, konsultacja ortopedyczna, badanie w poradni psychologiczno-pedagogicznej, samodzielność, niezależność /akta kontroli str. 103/*. Kontrolujący omówili to szczegółowo podczas kontroli i udzielili instruktażu.

c) Udział asystenta w posiedzeniu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej

W okresie objętym kontrolą dzieci z 2 rodzin objętych wsparciem asystenta umieszczone były w pieczy zastępczej. W teczkach tych rodzin brakowało dokumentacji potwierdzającej udział asystentów w okresowych ocenach sytuacji dziecka w okresie objętym kontrolą. Z pisemnej informacji **/akta kontroli str. 105-107/** sporządzonej przez Kierownika ZWRiD wynika, że „(...) Centrum Ekonomiczno-Administracyjne Domów dla Dzieci w (...) pisemnie informowało CUS w Kurzętniku o posiedzeniu zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci [tu imiona i nazwisko dzieci rodziny z poz. 19 z Wykazu] i zapraszało do udziału w tymże posiedzeniu. Asystent rodziny nie brał osobiście udziału w tychże posiedzeniach, ale przed planowanym terminem posiedzenia pisał informację o rodzinie biologicznej i przysyłał ją do Domu Dziecka w

(...)." Kierownik poinformowała również, o braku zainteresowania powrotem dzieci do domu, kategorycznych odmowach matki odnośnie kontaktu z dziećmi, które w czerwcu 2025 roku opuściły placówkę w (...) (usamodzielnienie i umieszczenie w DPS). W teczce rodziny znajdowały się informacje o posiedzeniach zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, informacje na temat funkcjonowania rodziny wysyłane przez asystenta rodziny oraz notatka z rozmowy telefonicznej z wychowawcą placówki opiekuńczo-wychowawczej, których kopie stanowią **akta kontroli str. 111-113.**

Natomiast w przypadku rodziny z poz. 5 w Wykazie, Kierownik wskazała, iż „(...) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w (...) informowało pisemnie o posiedzeniu lub prosiło o pisemną informację zwrotną asystenta rodziny o rodzinie biologicznej i możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Asystent rodziny z CUS Kurzętnik od czasu pandemii nie brał osobiście udziału w tychże posiedzeniach (...) Praca z rodziną jest utrudniona, ponieważ Pani [tu nazwisko rodziny z poz. 5 w Wykazie] odmawia systematycznej współpracy z asystentem, nie reaguje na telefony, nie wpuszcza do mieszkania. PCPR w okresie objętym kontrolą nie informował asystenta o planie pomocy dziecku pozostającym w pieczy zastępczej”. Zgodnie z informacją, w teczce rodziny nie było zaproszeń ani powiadomień o planowanych posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka ale prośby o nadesłanie informacji na temat aktualnej sytuacji rodziny biologicznej, które to CUS zgodnie z prośbą przysyłał **/akta kontroli str. 114-116/.**

W opinii organu kontroli obowiązek uczestnictwa asystenta w ocenach sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej wynika z art. 130 i 137 ustawy wrispz oraz pośrednio z samego obowiązku współpracy z podmiotami systemu pieczy zastępczej (art. 15 pkt 18 ustawy wrispz). Podkreślić należy, że przysyłanie informacji o sytuacji rodziny nie może stać się trwałą praktyką i rozwiązaniem na każdą niemożność uczestnictwa w ocenach okresowych. Zgodnie bowiem z art. 7a ustawy wrispz posiedzenia zespołów, o których mowa w tejże ustawie, oraz inne spotkania dotyczące sytuacji dziecka, mogą się odbywać z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość. Kwestie te w ramach instruktażu omówiono w toku kontroli.

d) Współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówką opiekuńczo-wychowawczą

W okresie objętym kontrolą asystenci rodziny zatrudnieni w CUS w Kurzętniku, współpracowali z rodzinami, z których dzieci umieszczone były w instytucjonalnej pieczy zastępczej w placówce prowadzonej przez powiat szczycieński i w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu nowomiejskiego. Współpraca z pracownikami / wychowawcami placówek opiekuńczo-wychowawczych polegała na:

- przygotowywaniu informacji na temat jej sytuacji materialno-bytowej rodzin,
- uzyskiwaniu informacji na temat kontaktów rodziców biologicznych z rodziną zastępczą, możliwości spotkań,
- podtrzymywaniu kontaktów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzinami biologicznymi chyba, że rodzina odmawiała kontaktu z dziećmi i powrót dziecka do rodziny przestał być możliwym do zrealizowania celem.

Obowiązek **współpracy** asystenta rodziny z podmiotami systemu pieczy zastępczej wynika z art. 15 pkt 18 ustawy wrispz. Współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub

placówką opiekuńczo-wychowawczą nie może opierać się jedynie na wysyłaniu informacji na temat funkcjonowania rodziny. Kwestie dotyczące istoty bezpośredniego kontaktu w ramach współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny i dokumentowania omówiono w instruktażu udzielonym w toku kontroli.

e) Działania asystenta rodziny na rzecz reintegracji rodziny

W oparciu o przeprowadzoną analizę dokumentacji zespół inspektorów ustalił, że asystent co do zasady, realizował zadania służące reintegracji rodzin, w tym w szczególności:

- udzielał pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, utrzymania porządku, ustalania planu i priorytetów wydatków i zarządzania budżetem,
- motywował do dbania o higienę osobistą członków rodziny,
- pomagał w pisaniu pism i załatwianiu spraw urzędowych,
- wspierał w procesie aktywizacji zawodowej i unormowaniu sytuacji finansowej rodziny,
- motywował do abstynencji i podjęcia terapii uzależnień,
- modelował zachowania rodziców wobec dzieci, wskazywał prawidłowe wzorce wychowawcze,
- motywował do starania się o przysługujące świadczenia oraz pomagał w ich uzyskaniu,
- motywował do dbania o własne zdrowie oraz do podjęcia leczenia. Swoje codzienne czynności asystent odnotowywał w *Karcie pracy asystenta rodziny /akta kontroli str. 117-124/*

Pomimo podejmowanych, wymienionych powyżej działań, w okresie objętym kontrolą nie nastąpiły postępy rodzin w zakresie funkcjonowania opiekuńczo-wychowawczego, które mogłyby spowodować ich reintegrację. W okresie objętym kontrolą do domu rodzinnego nie powróciło żadne z dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

f) Współpraca z podmiotami realizującymi działania na rzecz dziecka i rodziny

Na podstawie przedłożonej pisemnej informacji Dyrektora wynika, że w okresie objętym kontrolą asystent współpracował z:

- Sądem Rejonowym w Nowym Mieście Lubawskim – konsultacje z kuratorami, sporządzanie opinii i sprawozdań,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim – wymiana informacji na temat dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- instytucjami ochrony zdrowia (przychodnie, szpitale, pielęgniarki środowiskowe) – pomoc u umawianiu wizyt, wsparcie w uzyskiwaniu skierowań i rejestracji do specjalistów, monitorowanie kwestii dbania o zdrowie dzieci,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Nowym Mieście Lubawskim – konsultacje ze specjalistami,
- placówkami oświatowymi – wymiana informacji na temat funkcjonowania dzieci, ewentualnych problemów w nauce czy zachowaniu, kontaktów rodziców ze szkołą,
- Młodzieżową Drużyną Pożarniczą (MDP) - organizacją działającą przy jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), zrzeszającą dzieci i młodzież do 18. roku życia, której

celem jest edukacja przeciwpożarowa, szkolenie ratownicze, rozwój fizyczny oraz wychowanie w duchu bezinteresownej służby na rzecz społeczności lokalnej,

- Zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową – współpracującą z asystentami rodziny poprzez diagnozę sytuacji, opracowanie indywidualnego planu pomocy i działań wobec sprawcy przemocy, wsparcie osoby doznającej przemocy, praca z dziećmi z rodzin zagrożonych lub doświadczających przemocy.

Informacje o współpracy z powyższymi instytucjami stanowią **akta kontroli str. 125-126.**

Ustalono, że w przedłożonej dokumentacji tj. *Kartach pracy asystenta rodziny* brakuje wpisów potwierdzających współpracę asystenta rodziny z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową. Zapytana o przyczynę tego stanu rzeczy Kierownik odpowiedziała: *„Asystenci rodziny nie są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego w Kurzętniku, są natomiast powoływani do grup diagnostyczno-pomocowych. Zapoznawani są z procedurą NK w danej rodzinie ale nie uczestniczą w posiedzeniach GDP z udziałem osób zaproszonych na posiedzenie (tj. z ofiarą, sprawcą), ponieważ osoby te tracą zaufanie do nich i zamykają się na współpracę z asystentem rodziny. Pomimo, że asystenci nie uczestniczą bezpośrednio w tych posiedzeniach, to powołanie do GDP i zaplanowanie działań dla danej rodziny potwierdzają własnoręcznym podpisem na protokołach posiedzenia GDP nie odnotowując tego we własnych kartach pracy. Pozostałe kontakty z jednostkami pomocowymi asystenci rodziny dokumentują w kartach pracy” /akta kontroli str. 127-128/.*

W ocenie organu kontroli powyższe działanie Jednostki stanowi nieprawidłowość wynikającą z przyjęcia niewłaściwych rozwiązań i nieprawidłowego zastosowania zapisów art. 15 ust. 1 pkt 19 ustawy wrispz w praktyce.

Zgodnie z ustawą wrispz, asystent realizuje zadania polegające na wspieraniu rodziny w przezwyciężaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz koordynacji działań podejmowanych wobec rodziny przez instytucje i służby. Udział asystenta rodziny w działaniach interdyscyplinarnych, w tym w pracach grup diagnostyczno-pomocowych (w szczególności w ramach procedury „Niebieskie Karty”), stanowi istotny element realizacji tego zadania, umożliwiającą rzetelną diagnozę sytuacji rodziny oraz skuteczne planowanie i monitorowanie działań pomocowych.

Podkreślenia wymaga fakt, iż ustawodawca w art. 15 ust. 1 pkt 19 ustawy wrispz wskazał, że do zadań asystenta należy m.in. współpraca z grupami diagnostyczno-pomocowymi. Współpraca ta nie może się ograniczać do pozornego wykazywania jego obecności w dokumentacji (na protokołach) przy jednoczesnym braku faktycznego udziału w posiedzeniach. Takie działanie narusza zasadę rzetelności i wiarygodności dokumentowania realizacji zadań asystenta oraz może prowadzić do zafałszowania obrazu współpracy interdyscyplinarnej.

Argumentacja Jednostki dotycząca ochrony relacji zaufania pomiędzy asystentem a rodziną nie może stanowić podstawy do tworzenia nieprawdziwej dokumentacji i pozornej współpracy. Ewentualne ryzyko osłabienia relacji powinno być niwelowane poprzez właściwe wyjaśnienie rodzinie celu i charakteru działań instytucji oraz transparentne określenie roli asystenta, a nie poprzez fikcyjne potwierdzanie obecności.

g) Monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy

Zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 16 ustawy wrispz asystent rodziny winien monitorować jej funkcjonowanie po zakończeniu z nią współpracy. Ustalono, że w badanym okresie współpracę z asystentem rodziny zakończono z 4 rodzinami, w tym:

- z 2 z uwagi na osiągnięcie celów,
- z 2 z uwagi na wyprowadzenie się rodziny z terenu Gminy.

Decyzję o zakończeniu pracy z rodziną podejmowano podczas oceny sytuacji rodziny i dokumentowano na druku oceny **/akta kontroli str. 129-131/**. Monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy asystent prowadził przez 6 miesięcy i odnotowywał na *Karcie pracy asystenta rodziny* **/akta kontroli str. 132-137/**. Dokumentacja dotycząca monitoringu zawierała informacje o funkcjonowaniu rodziny po zakończeniu współpracy, nie zawierała natomiast oceny trwałości pracy. W przypadku rodzin zobowiązanych do współpracy z asystentem przez Sąd, składano wnioski o zakończenie współpracy **/akta kontroli str. 138-139/**. Ustalono, że w przypadku, gdy rodzina wyprowadzała się na teren innej gminy, informowano o tym właściwy ośrodek pomocy społecznej.

UWAGI I WNIOSKI

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować można, że rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Centrum zapewniało wsparcie asystenta rodziny. Zasób kadrowy Jednostki umożliwiał realizację planów pracy z rodziną. Rodzinom, z którymi asystenci współpracowali udzieli wsparcia adekwatnie do rozpoznanych potrzeb i problemów. W celu uzyskania jak najlepszych efektów wykorzystywali w swojej pracy różnorodne metody, służące poprawie sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Niemniej, wysoka liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz brak odnotowanych powrotów dzieci do rodzin biologicznych z terenu Gminy stanowi przesłankę do pogłębionej analizy skuteczności realizowanych działań lub doboru metod w obszarze pracy z rodziną.

W celu zminimalizowania ryzyka powstania uchybień i nieprawidłowości w realizacji zadań, należy wdrożyć instruktaż udzielony w toku kontroli, w bieżącą pracę Jednostki.

ZALECENIA POKONTROLNE

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy wrispz, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora jako osobę odpowiedzialną za ich powstanie, działań mających na celu jego wyeliminowanie oraz realizację następującego zalecenia:

- 1. Zgodnie z zapisami art. 15 ust 1 pkt 2 ustawy wrispz plan pracy z rodziną opracowywać we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i dokumentować fakt koordynacji planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej.**
- 2. Realizować zapisy art. 15 ust. 1 pkt 19 ustawy wrispz oraz dokumentować współpracę asystenta rodziny z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową.**

POUCZENIE

Stosownie do art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kontrolowanej Jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Kierownik kontrolowanej jednostki może w każdym czasie wycofać złożone do wystąpienia pokontrolnego zastrzeżenia. Wycofane zastrzeżenia pozostawia się bez rozpatrzenia.

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Piotr Duda

ZASTĘPCA DYREKTORA

Wydziału Polityki Społecznej

Zespół kontrolujących:

Izabela Chowańska - główny specjalista

Marta Cichowicz - główny specjalista